

Andragoški center Republike Slovenije

Slovene Adult Education Centre

NOVIČKE

JUL.-AVG. 1997/7-8

- ▲ **UREDNIKOVA BESEDA** ● Urejanje Novičk odslej v ženskih rokah ▲ **DOMAČE NOVIČKE**
- Izobraževanje odraslih in kurikularna prenova ● Iz prakse projektnega dela za mlade
- Nagrade za uspešne krožke tudi letos! ● Kako pripraviti program za izobraževanje ljudi v kraju ▲ **KOTIČEK JE VAŠ** ● Izkušnje in utrinki iz dela CMO ● Poročilo o obisku študijskega krožka 'Jejmo bolj zdravo hrano' ● Študijski krožek na temo 'Klopotec kot simbol Haloz' ● Utinki iz Ljudske univerze Ormož ▲ **POSVETI, KONFERENCE** ● Tretja mednarodna konferenca o izobraževanju izobraževalcev odraslih ▲ **S POTI** ● Vseživljenjsko učenje med resničnostjo in retoriko ● Peta mednarodna konferenca o izobraževanju odraslih ▲ **PRIPRAVLJAMO** ● Vabilo na jesensko NLP srečanje ▲ **PREBRALI SMO ZA VAS** ● Timsko poučevanje v izobraževanju odraslih ▲ **NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS** ▲ **PRILOGA TVU '97**

Izdajatelj: Andragoški center Slovenije, Urednica: Zvonka Pangerc - Pahernik

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni biltén za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo zboljšati učneščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

- Uporabniki in naročniki Novičk so lahko posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljnih organizacijah).
- Vsečim z nas novo predvidevamo, da bomo v Novičkah objavljali teče vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:
 - opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
 - razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
 - uporabila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
 - podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
 - uporabila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
- novosti v upravljanju in zakonodaji;
- statistične podatke;
- mnenja, stališča in predloge;
- podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
- podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
- prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
- novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.
- V Novičkah bomo objavljali kratke, jedrnate, objektivne in nepristranske informacije.
- Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.
- Uporabniki prejemajo Novičke brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.
- Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS: mag. Zvonka Pangerc Pahernik - urednica in vodja Informacijskega središča, Meri Begonovič - DTP in design.
- Besedila lektorira Marjana Kunej, Novičke tiska Tiskarna Štok.
- Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, telefon: 061 444 978, faks: 061 445 881, elektronska pošta:

RFC-822: tajnistvo.saec@infosol.mss.edus.si

DECnet: RAZOR::LJACRS

UREDNIKOVA BESEDA

Urejanje Novičk odslej v ženskih rokah

Lahko rečem: Končno sem dočakal. Že kmalu se je namreč pokazalo, da je v naši knjižnici za knjižničarja osem ur dela na dan (in še več). Ker pa sem poleg tega urejal še Novičke, mi je zmanjkovalo časa za moje temeljno delo. Tako sem manj nujno knjižničarsko delo odlagal za boljše čase in pri nadrejenih moledoval, naj vendarle poščejo drugega urednika Novičk.

Novičke sem rad urejal, to delo me je veselilo, obenem pa sem imel slabo vest zaradi nedokončanega knjižničarskega dela. Zato je bila najboljša rešitev, da najdemo novega urednika. Julija 1993 se je že zdelo, da je zadeva urejena: urednikovanje je prevzel novi sodelavec. Toda že po nekaj mesecih se je premislil in si poiskal službo drugje, jaz pa sem zopet postal novi stari urednik.

Tokrat je zadeva videti bolj resna: urednikovanje prevzema sodelavka Zvonka Pangerc Pahernik. Želim ji veliko veselja z urejanjem Novičk in seveda uspeha, vam, bralcem, pa, da bi tudi v prihodnje našli v našem glasilu obilo zanimivega. Ob tej priložnosti vas kar v imenu nove urednice vabim: Sodelujte s prispevkil!

Peter Monetti, ACS

DOMAČE NOVIČKE

Izobraževanje odraslih in kurikularna prenova

V začetku julija je Nacionalni kurikularni svet sprejel *Izhodišča za kurikularno prenovo izobraževanja odraslih in oblikovanje programov za izobraževanje*, skoraj sočasno pa Področna kurikularna komisija za izobraževanje odraslih *Priporočila za izdelavo katalogov znanj*. To sta novici, ki sta upravičeno "prek vrste" prišli na začetek tokratnega poročanja o kurikularni prenovi.

Izhodišča so nastala po daljšem in skrbnem delu celotne področne komisije in pomenijo potrditev pravilnega gledanja na to področje, nikakor pa niso samo dokument

prestižnega pomena. Prej nasprotno: brez njega je težko dojeti in uresničevati vse posebne značilnosti izobraževanja odraslih, temelječe na drugačnih potrebah, številnejših izkušnjah in, posledično, na drugačni izpeljavi izobraževanja. Zadnjemu je posebej namenjen drugi del Izhodišč, ki s prikazom sestavin javnih izobraževalnih programov za odrasle omogoča lažjo prenovo starih programov in oblikovanje novih. S priročnikom za programiranje v izobraževanju odraslih, ki zdaj že nastaja v ACS-ju, bodo tako tudi izobraževalci odraslih dobili konkretno, operativno vodilo in pomoč pri njihovem delu.

Tudi *Priporočila za izdelavo katalogov znanj* so izdelana s podobno željo. Namenjena so programskim kurikularnim komisijam kot pomoč pri delu in kažipot k nadaljnjam virom informacij, potrebnih za izdelavo posameznih katalogov. Čeprav skušajo biti čim bolj praktično uporabna, pa seveda ne morejo biti recept za delo vsake od programskeh komisij, ki bodo v sklopu izobraževalnih programov izdelovale različne dokumente, nekdaj enotno poimenovane kot učni načrti. *Priporočila* govorijo o učnih načrtih, predmetnih katalogih znanj, izpitnih katalogih, določajo ali predlagajo njihovo vsebino ali sestavine in poudarjajo tisto, kar je za izobraževanje odraslih specifično in zato potrebno posebne pozornosti. Zakonska določila so pri tem podlaga in okvir, v katerem pa je mogoče omenjeno specifiko uveljaviti. Ponekod laže, ponekod teže, vendar naloga programskih kurikularnih komisij bo, da to čim bolj dosežejo.

Če se, po povedanem, vendarle držimo kronologije poročanja, potem nam pogled v junijsko številko Novičk pove, da smo nazadnje poročali o 17. seji Področne kurikularne komisije za izobraževanje odraslih. V začetku julija je ta komisija imela svojo 20. sejo. Devetnajsta je bila korespondenčna in namenjena potrjevanju predlaganih sprememb *Izhodišč za kurikularno prenovo izobraževanja odraslih in oblikovanja programov za izobraževanje odraslih* pred njihovo obravnavo na Nacionalnem kurikularnem svetu.

Osemnajsta seja je bila med drugim namenjena obravnavi mednarodne primerjave izobraževalnih programov, sodelovanju z drugimi področnimi in predmetnimi kurikularnimi komisijami in izdelavi *Izhodišč za pripravo programov poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih*. Poslušali smo poročilo s prvega skupnega sestanka strokovnih tajnikov programskih komisij in natančno definirali, v okviru katerih programskih komisij se bodo prenavljali posamezni programi.

Na 20. seji smo poleg že omenjene obravnave *Priporočil za izdelavo katalogov znanj* namenili pozornost tudi problematiki delovodskega, poslovodskega in mojstrskega izobraževanja in tovrstnih katalogov. Ob številnih nosilcih nalog in pristojnosti v zvezi s tem, smo menili, da je vsaj pedagoško-andragoški del katalogov tisti, ki ne bi smel iti mimo naše programske komisije oz. Strokovnega sveta za izobraževanje odraslih. Sploh pa je glede tovrstnega izobraževanja po našem mnenju potrebno srečanje načrtovalcev in izvajalcev tako s področja izobraževanja kakor s področja dela.

Ob številnih dejavnostih in nalogah smo v tokratnem poročanju morda katero od njih celo izpustili. Vseeno naj bo napisano za poletno prebiranje Novičk dovolj. V ACS-ju in Področni kurikularni komisiji za izobraževanje odraslih pa že razmišljamo o jesenskih nalogah, s katerimi se z različnim usposabljanjem čedalje bolj usmerjamo k

izobraževalcem. Prav od njih je največ odvisno, kako bo vse, kar pripravljamo v naših komisijah za prenovo izobraževanja odraslih, zaživelo v praksi. Zavedamo se, da pri tem ne bomo deležni samo odobravanja, pričakujemo pa vsak malo spodbude in čim več koristnih predlogov.

Mag. Janko Berlogar, ACS

Iz prakse projektnega dela za mlade

Projektno delo je ena temeljnih oblik izpeljave v programa Centra za mlajše odrasle (CMO). Je sicer metoda, ki se vse bolj uveljavlja tudi pri pouku v formalnem šolskem sistemu, vendar imamo pri delu v CMO-ju neomejene ustvarjalne možnosti za načrtovanje projektov, ki so resnično povezani z življenjem in ne potekajo togo po predpisanih šolskih standardih. V drugem krogu uresničevanja eksperimentalnega projekta v mengeški družbi MI AMIGO je bila izpeljava projektnega dela v praksi nekoliko dopolnjena.

Po zasnovi izobraževalnega programa CMO je bila sprva predvidena delitev izobraževalnih vsebin po treh modulih:

1. modul splošnega izobraževanja,
2. modul poklicnega informiranja in usmerjanja ter
3. osebnostno-kulturni modul.

Delo programa je v preteklem letu izhajalo iz ponudbe, ki jo je zagotovljala opremljenost učilnic in delavnic podjetja MI AMIGO; to je določalo vsebinsko usmeritev na delo v tehnični, šiviljski, kuhinjski in vrtinarski delavnici. Zaradi tega so nastale težave, saj skoraj ni bilo mogoče doseči vseh načrtovanih ciljev programa: uskladiti različnosti interesov udeleženk in udeležencev, izpolniti konceptualna določila modulske delitve, načelo skupinskega dela ob skupnem projektu. Pojavljale so se omejitve, ki so jih postavljale posebne delovne razmere v vsaki delavnici. Enotno ciljno načrtovanje izobraževalnih vsebin je tako postal jedro nesporazumov in večinoma (kar zadeva konceptualno zasnovno programa) povod za neuspelo izpeljane učne projekte. Zato smo se po temeljiti evalvaciji analizi odločili, da bomo letos celoten koncept programa načrtovali ob pripravi enotnega projekta, ki bo potekal dalj časa. Pri tem naj bi sodelovala celotna skupina - in bo usmerjen h konkretnemu izdelku oz. storitvi. S tem so bili tudi postavljeni programski pogoji za odpravo pomanjkljivosti pri izpeljavi o katerih smo obširno pisali v lanskih evalvacijskih poročilih (ta so v knjižnici in arhivu projekta CMO na ACS).

V skladu z načrtovanjem projektnega dela poteka delo v drugi eksperimentalni skupini v Mengšu; tako da se celostno prepletajo cilji posameznih modulskeh opredelitev, cilji,

ki izhajajo iz funkcionalno in pragmatično opredeljene projektne naloge, udeleženke in udeleženci pa se odločajo za sodelovanje v njej po načelu izbirnosti in na podlagi lastnih interesov. S tem je postal učenje usmerjeno k praktični življenjski nalogi, aktivno pa sodelujejo v vseh fazah andragoškega kroga: od načrtovanja dejavnosti do izpeljave in evalvacije učnih dosežkov, ki je časovno in vsebinsko večplastna in nenazadnje tudi pri predstavitvi dosežkov v širšem okolju.

Zdi se, da smo z izbiro letošnjega projekta - v njem smo si zadali za cilj izdajo mladinskega časnika - izbrali ustrezno obliko, ki po eni strani rešuje metodične probleme pri uresničevanju vseh konceptualnih določil programa CMO, to je (naj omenimo mimogrede) za mentorsko skupino zelo težavno projektno načrtovanje, po drugi strani pa je projekt vsebinsko zanimiv za udeleženke in udeležence ter omogoča veliko motiviranost za sodelovanje, nenehno razgibanost in široko paletto neposrednih spodbud za učenje in pridobivanje izkušenj v skupini.

Že pred koncem prvega projekta lahko zatrdimo, da smo z letošnjim potekom druge preskusne izpeljave programa CMO v Mengšu zadovoljni - kar zadeva sodelovanje med strokovnim delom (spremljanje programa, supervizija, svetovanje na ACS-ju) in izvajalci, pa tudi glede napredovanja udeleženek in udeležencev. Predvsem naj omenimo prizadevnost mentorske skupine, ki je temeljno zagotovilo za uspešno izpeljavo programa.

V razdelku Kotiček je vaš prikazujemo nekaj utrinkov iz dela CMO-ja, ki so jih za Novičke pripravili mentorji in udeleženke(cí) letošnjega programa. Njihove izkušnje, predvsem vtisi in spontane misli, ki so jih zapisali mlađi najlepše izražajo učinke, ki jih še tako skrbno načrtovanje in še tako strokovne analize ne zmorejo povsem prikazati.

Albert Mrgole, ACS

Nagrade za uspešne krožke tudi letos!

Letos nekoliko zamujamo z nagrajevanjem najuspešnejših krožkov, ki so že končali delo in so nam poslali obrazec ACSSK/8. Po že znanih merilih:

- odzivnost krožka v okolju in širše,
- doseganje zahtevnejših izobraževalnih in akcijskih ciljev krožka in
- trajanje krožka,

smo izbrali nekaj krožkov, ki so po našem mnenju zadostili vsem trem merilom in so upravičeni do nagrade za uspešnost. Čeprav so vsi krožki dobro delali in zaslужijo

nagrado, je vendarle nekaj takšnih, ki so bili izjemni, zato jih je treba še posebej pohvaliti in napisati tudi kakšno besedo o njihovem delu.

Pletenje iz ličja, mentorica Silva Lutar, Zveza kulturnih organizacij Lendava

Krožek je v 30 urah delovanja preučil zgodovino pletenja iz ličja, ki je bilo značilno za te kraje. Preučevali so tudi vzroke za opuščanje te obrti in se tudi praktično seznanili z vsemi fazami pletenja iz ličja. Izdelke so razstavili, s svojim delom pa seznanili tudi javnost v številnih javnih občilih.

Kako biti boljši starši, mentorica Natalija Planinc, Vrtec Mornarček Piran

Vzgoja otrok je odgovorna in zahtevna naloga tudi za starše, zato so se nekateri izmed njih včlanili v krožek ter skupaj z vzgojitelji menjavali izkušnje ter se učili iz strokovnega slovstva, zato da bi svojo vlogo pri vzgoji otrok čim bolje opravili in spoznali otrokove pa tudi svoje potrebe. Krožek je deloval 34 ur in o izidih svojega dela obvestil širšo javnost.

Ljubljana - moje mesto, mentorica Irena Reberšak, Zavod Zarja Ljubljana

Krožek deluje že drugo leto z namenom, da bi članom krožka omogočili samostojnejšo in varnejšo pot po Ljubljani. Ljubljano so si ogledali iz več perspektiv, seznanili so se z neno prometno ureditvijo in si ogledali nekatere turistične zanimivosti. Krožek je deloval 34 ur, o izidih dela pa poročal javnosti.

Cvetlični aranžmaji, mentorica Majda Zanoškar, Stik Mežica

Članice krožka so bile izjemno samostojne pri preučevanju in izdelovanju cvetličnih aranžmajev za različne priložnosti; nikdar jim ni zmanjkalno zamisli in iznajdljivosti pri iskanju različnih materialov za izdelavo čudovitih aranžmajev. V 41 urah se je nabralo toliko izdelkov, da so pripravile razstavo.

Stare sorte sadnega drevja na kmetijah, mentorica Marija Vaukan, Društvo podeželske mladine Slovenj Gradec

Člani krožka so preučevali stare sorte sadnega drevja na kmetijah ter jih popisali, fotografirali in poskušali o teh sortah izvedeti še kaj več iz strokovnega slovstva. Nabral se je zajeten kup gradiva; le-to so tudi objavili, hkrati pa so pripravili več strokovnih člankov za različne časnike. Poglavitni namen je bil ohranjanje teh starih sadnih sort drevja na območju Mislinjske doline, ki so že več rodov razveseljevale s svojimi plodovi. Za tako obsežno delo so potrebovali 120 ur in veliko samostojnega dela.

Likovna ustvarjalnica - oblikovanje gline, mentorica Zdenka Lulik Žigon, Zavod za kulturo, izobraževanje in šport, Ljudska univerza Ajdovščina

Gлина ima veliko obrazov, samo dušo ji je treba vdihniti s spretnostjo in ustvarjalnostjo rok, pogledati k sosedom, kako jo oblikujejo oni, in potem nastanejo čudoviti izdelki,

ki jih je mogoče razstaviti. Za to pa je potrebno veliko dela in potrepežljivosti; v tem krožku so porabili zanj 67 ur.

Ajdovščina z oklico - srce Vipavske doline, mentor Pavle Bogataj, Zavod za kulturo izobraževanje in šport, Ljudska univerza Ajdovščina

Ajdovščina je majhno mesto, ki pa ima dolgo zgodovino; in prav to so preučevali člani krožka ter ugotovili, da so nekatere navade iz preteklosti ostale do današnjega dne, nekatere pa so se spremenile. Zbrano gradivo in svoje ugotovitve bodo objavili, ko bodo dokončali delo, ki je doslej trajalo 40 ur.

O glini in keramiki, mentorica Nevenka Burger, Ljudska univerza Postojna

Člani krožka so lani ustanovili keramično društvo; to je tudi letos zelo dejavno in pripravlja razstavo. Za svoje delo v krožku so porabili 60 ur in naredili čudovite izdeleke. O svojem delu so poročali javnosti po časnikih.

Naredimo naš kraj lepši, mentorica Marjaná Urbančič, Ljudska univerza Postojna

Člani krožka že nekaj let neutrudno pripravljajo v manjših krajih očiščevalne akcije, ki imajo velik odmev in so tudi dobro obiskane. Z njimi opozarjajo na malomarnost tistih, ki okolje onesnažujejo. Za delo so porabili 52 ur in o svojem delu poročali javnosti.

Zdrava prehrana nekoč in danes, mentorica Angela Svenšek, Ljudska univerza Murska Sobota

Ljudje so se nekdaj hranili precej drugače kakor se dandanes. Na to vplivata tudi način in hitrost življenja. Članice krožka so v 38 urah preučevale hrano nekoč in napisale tudi priročnik o prehrani, ki je za današnji čas najprimernejša.

Fotografski študijski krožek Žarek, mentorica Vilma Colja, Ljudska univerza Sežana

Krožek je v svojem nekajletnem delovanju zbral toliko gradiva, da so se razstavljene fotografije članov krožka enakovredno merile s stvaritvami poklicnih fotografov ter organiziral tudi ex tempore, ki je imel velik odmev. Če bi bilo mogoče, bi krožek nagradili dvojno!

Pohorske in haloške vezenine - lepota preteklosti in sedanjosti, mentorica Vida Lipoglav, Ljudska univerza Slovenska Bistrica

Članice krožka so se lotile zahtevne naloge iskanja avtohtonih vezenin zato, da bi jih ohranjale kot pomemben del kulturne dediščine teh krajev. Pri tem so odkrile, da ima Pohorje svoje avtohtono obliko vezenja. Krožek je za zdaj potreboval 40 ur dela, jeseni bodo delo nadaljevale.

Povezovanje pletarstva in pojmovanja prostora, mentor Jirži Kočica, Srednja trgovska šola Ljubljana

Pletarstvo počasi tone v pozabje in ravno zaradi tega so se zbrali člani krožka, da bi preučili kako ohraniti to znanje in ga včleniti v sodobno pojmovanje prostora. Pripravili so tudi zanimivo akcijo ob dnevu zemlje. Krožek je deloval 32 ur in bo delo še nadaljeval jeseni.

Slikanje tekstila in izdelava izdelkov, mentorica Marija Kralj, Doba Maribor

Članice krožka so preučevale načine slikanja na tekstil ter iskale možnosti, da bi določene stvari za vsakdanjo rabo izdelale same. V 61 urah dela so nastali čudoviti izdelki.

Ustvarjam - torej sem, mentorica Jelka Bratec, Sonce Ljubljana

Ustvarjalnost je pogoj za naš obstoj, so ugotavljali člani krožka. Preučevali so vse možnosti in oblike, v katerih se lahko izrazi ustvarjalnost. Krožek je delal 40 ur.

Neodvisno in samostojno življenje invalidov, mentorica Alenka Danko, Sonce Ljubljana

Ko se zgodi nesreča in se življenje v trenutkih povsem spremeni, je potrebno veliko časa in potrpljenja invalidov in vseh, ki jih obkrožajo, da se znova vključijo v družbo ter zaživijo polno in ustvarjalno življenje.

Kako se predstaviti na trgu delovne sile, mentorica Jasna Habjan, Made Maribor

Da bi dobile delo in zaposlitev - to je bil poglavitni cilj članic krožka. Preučevale so kako se je treba predstaviti delodajalcem in potem ta cilj tudi dosegle. Sestajale so se 45 ur.

Ločeno zbiranje komunalnih odpadkov pri izviru, mentorica Jožica Šnuderl

Za ohranjanje narave lahko veliko storimo že v domačem gospodinjstvu, tako da začnemo odpadke ločevati in jih pripravimo za predelavo ali odvoz. Člani krožka so izdali brošuro o načinu zbiranja odpadkov v gospodinjstvu.

Uspešna komunikacija, mentorica Marija Sitar, Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Ljubljana

Uspešna komunikacija je temelj dobrih medčloveških odnosov in tudi oblika prenosa sporočil do več naslovnikov, hkrati pa zrcali tudi naš odnos do drugih ljudi in dogodkov. Svoje delo so predstavili tudi po lokalnem radiu in časniku.

Razreševanje konfliktov v podjetju, mentorica Marija Erakovič, Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Ljubljana

Najbolje je konflikt preprečiti, toda če že nastane ga je treba tudi razrešiti. O načinih in tehnikah urejanja nesporazumov v podjetjih so se pogovarjali člani krožka. Svoje ugotovitve so objavili v priročniku. Za to delo so potrebovali 36 ur.

Vodnik po mojih pravnih pravicah in dolžnostih, mentorica Ivanka Filipančič, Invel Velenje

Člani krožka so preučevali, kakšne pravice in dolžnosti imajo npr. pri nakupu, prodaji, posoji denarja, zaposlitvi, in podobno. Sestavili so priročnik z vzorčnimi obrazci za vse te omenjene postopke.

Opuščen rudnik kot turistična zanimivost, mentor Marijan Račnik, Društvo podeželske mladine Slovenj Gradec

Tudi opuščeni in najpogosteje zapuščeni rudniki so lahko krajevna zanimivost. Razumljivo je, da je rudnik treba tako pripraviti, da sta omogočena varen dostop in ogled.

Komen - tako stara nova vas, mentorica Alenka Kariž, Osnovna šola Dornberk

Z vztrajnim preučevanjem zgodovine svojega kraja so člani krožka zbrali toliko gradiva, da so najprej izdali knjigo, zdaj pa še zgibanko o znamenitostih Komna. Za pripravo zgibanke so porabili 41 ur dela.

Budanje nekoč in danes, mentorica Irena Kodele Krašna, Zveza prijateljev mladine Ajdovščina

Člani krožka so preučevali zgodovino in vlogo svojega kraja in nastal je časnik, ki povezuje preteklost s sedanjostjo in opisuje nekdanje in zdajšnje Budanje in njegove ponosne prebivalce. Krožek je deloval 48 ur in jeseni nadaljujejo delo.

Utrinki s podeželja, mentorica Kristina Valič, Zveza prijateljev mladine Ajdovščina

Tudi majhne in na videz nezanimive vasice skrivajo veliko takšnega, kar je zanimivo, tudi za javnost. Člani krožka so delali 70 ur in zbrali gradivo za turistični vodnik.

Za srečo staršev in njihovih otrok, mentorica Ida Bačar, Zveza prijateljev mladine Ajdovščina

Starši so pokazali in dokazali, da lahko naredijo zelo veliko za svoje otroke in zase, tudi tako, da pripravijo lutkovno igrico in jo pokažejo vsem, otrokom in odraslim. Za to delo so porabili 62 ur, njihova predstava pa je požela veliko poхval tudi v časnikih.

Klopotec kot simbol Haloz, mentorica Marija Pulko, Halo Cirkulane

V krožku so se zbrali izdelovalci klopotev na tem območju z namenom, da preučijo in izdelajo klopotec, ki je značilen za Haloze. V 40 urah so zbrali so gradivo, ki ga bodo objavili jeseni, ko bodo pripravili tudi večjo promocijsko predstavitev.

Turistična ponudba na vinski cesti, mentor Miran Reberc, Halo Cirkulane

Haloze so znane po dobrih vinih, ta pa so najboljša prav v kleteh predelovalcev vin. Zato so člani krožka zbrali podatke o kleteh, ki so pripravljene sprejeti goste tudi na domu in jih pogostiti. Izide svojega dela so objavili v zgibanki, za to delo so porabili 34 ur.

Muzejski študijski krožek, mentorica Vanda Volk, Ljudska univerza Ilirska Bistrica

Člani krožka že nekaj let zapored zavzeto zbirajo gradivo za muzej, hkrati pa iščejo možnost za njegovo ustanovitev. Skrbijo za ohranjanje starih šeg in navad ter skušajo na različne načine predstaviti svoj kraj. Krožek je deloval 60 ur in bo nadaljeval delo.

Spominčice, mentorica Irena Pražnikar, Center za socialno delo Žalec

Spomin ljudi ohranja pravo zakladnico dogodkov in ljudi iz naše preteklosti, ki bi utegnile zanimati tudi naše zanamce. Zato bodo članice krožka svoje spomine zapisale in jih tako sporočile tudi nam.

Z vezenino bogatimo svoj dom, mentorica Marija Sever, Kulturno društvo Črenšovci

Bogati vezeni motivi na prtih, prtičkih in drugih platnenih izdelkih še zmeraj izvabljajo navdušene in občudojoče poglede pri ljudeh.

Vsem nagrajenim krožkom še enkrat iskreno čestitamo, čestitamo pa tudi drugim, ki so svoje krožke uspešno pripeljali do konca ter želimo še veliko uspeha jeseni. Upamo, da bodo tako marljivi tudi v prihodnjem.

Vsem krožkarjem želimo veliko sonca in topline vseh vrst!

Mag. Slavica Černoša, ACS

Kako pripraviti program za izobraževanje ljudi v kraju

Takšen je bil letos naslov Andragoške poletne šole v Ajdovščini, namenjene izobraževanju odraslih in lokalnemu razvoju, ki je potekala od 9. do 13. junija. Kakor

vsako leto smo jo tudi letos snavali po treh med seboj povezanih poteh: teoretična predavanja in delavnice so se iztekli v praktično delo v skupinah, katerih namen je bil pripraviti del ali osnutek programa za izobraževanje starejših, mladih brezposelnih in družine. Kulturni spored, ki je potekal ob večerih, pa je udeležence šole še prav posebno povezoval z domačini, saj so ga ti tudi zasnuli in organizirali. Predstavljeno je bilo delo Skupine Štrudl ali gledališča mladih, treh izjemno uspešnih študijskih krožkov, in ženskega pevskega zbora. Vseh kulturnih prireditev in javnih predavanj šole so se udeleževali tudi prebivalci Ajdovščine.

Koncept lokalnega razvoja, kakor ga razvijamo z udeleženci šole in domačini, je takšen, da predvideva povezovanje najrazličnejših nosilcev razvoja: posameznikov, skupin, društev, podjetij, socialnih in izobraževalnih ustanov, lokalne oblasti. Gre za povezovanje ljudi in gospodarskih sektorjev, ki so na videz nepovezljivi, vse za skupno dobro kraja in ljudi. Iz takšnega povezovanja, skupnega učenja in delovanja rastejo lokalni projekti, in tem je bila letosna šola tudi namenjena.

Lokalni projekti, za kakršne si prizadevamo, imajo več razsežnosti in ciljev: izobraževalne, skupnostne in akcijske. Tako smo se letos ukvarjali predvsem s pripravo izobraževalnega programa za takšne projekte, spoznali pa smo tudi, kako pripraviti izobraževalni program zase, kakšni so koraki pri razvoju lokalnega projekta, v katerega se izobraževalni program včlenjuje. Preučevali smo vlogo podjetij in ustanov v razvoju kraja itn. Teoretični del je bil namenjen razvoju programov odraslih.

Zanimivo je, da se je letos šole udeležilo več domačinov in več udeležencev iz manjših krajev.

Andragoška poletna šola je bila predstavljena v Unescovem projektu Alpha '97, namenjenem temeljnemu izobraževanju odraslih in povezanosti tega z ustanovami v okolju. Skupaj s tremi drugimi državami (Češko, Kanado, Francijo) se je predstavila v skupnem videofilmu na Unescovem kongresu izobraževanja odraslih v Hamburgu.

V šoli so sodelovali: Robi Kroflič, Ana Krajnc, Miran Morano, Monika Govekar, Stane Okoliš, John Wallis, Nives Ličen, Nadja Dobnik, Vladimir Bonač in Dušana Findeisen.

Dušana Findeisen

KOTIČEK JE VAŠ

Izkušnje in utrinki iz dela CMO-ja

Danes vam želimo predstaviti delo v CMO-ju: prvi letošnji projekt Časopis in nekaj utrinkov, ki so jih zapisali udeleženci.

V aprilski številki Novičk ste se seznanili z uvodnim delom eksperimentalnega poteka CMO, ki poteka v podjetju MI AMIGO v Mengšu (v članku Drugi krog eksperimentalnega poteka projekta).

Kot prvi projekt CMO-ja smo si letos izbrali Časopis. Udeleženci so si izbrali interesna področja, pri katerih bodo sodelovali (grafično oblikovanje, pisanje člankov, marketing, distribucija, ...) glede na svoje individualne cilje, ki so si jih postavili ob vključitvi v projekt CMO. Pri delu si dopolnjujejo znanje z učnimi vsebinami, ki jih predvidi mentor, glede na potrebe in poprejšnje znanje vsakega posameznika. Poleg tega spoznavajo dela in naloge različnih poklicev, vezanih na časnikarsko delo, oblikovanje, tisk, marketing in distribucijo časnika.

Vsek udeleženec predstavi svoj izdelek skupini, ta ga oceni in razčleni svoja opažanja. S tem spodbujamo skupinsko dinamiko, delo posameznika/ posarneznice pa postane pomembno in odgovorno.

Z osebnimi listi vsak udeleženec spremlja svoje napredovanje na osebnostni, splošno izobraževalni ravni ter na ravni poklicne informiranosti in usmerjanja.

Blaz Potokar, Mojca Fajdiga in Milan Strmšek, Mentorji v CMO

Smo skupina mladih z različnimi cilji in željami. Pot do cilja premišljeno načrtujemo in jo tudi prilagajamo različnim okoliščinam. Uspel bo le tisti, ki se bo trudil, saj pregovor pravi: vera v uspeh je pol uspeha.

Dela sem se lotil resno in upam, da bom uspel. Končno sem spoznal ljudi, ki se strinjajo z mojimi odločitvami. Z njihovo pomočjo bom prišel do novih spoznanj. Ko bom dosegel svoj cilj, ne bom pozabil, kdo mi je stal ob strani, kdo mi je pomagal in me spodbujal. Nekateri mi ne zaupajo, vendar imam pred očmi svoj cilj in ob strani mi stojijo ljudje, katerim lahko zaupam. Vključil sem se v CMO, tu sem spoznal nove prijatelje in različne poklice. Za projekt Časopis sem se odločil zato, ker rad pišem in delam v skupini. Zelo sem vesel, ker obiskujem CMO in ker sodelujem pri zelo pomembnem in zanimivem projektu.

Alen

Zakaj pišem za časopis?

Za časopis pišem zato, ker me stvari zanimajo in ker sem odgovorna. Čeprav mi včasih časopis požre tudi vse živce. Drugače pa me delo zelo veseli, kajti tu se naučiš delati pozorno in natančno.

Ana

Zakaj pišem za časopis?

Pisanje časopisa je zelo zanimivo. Spoznavamo stvari, ki so nam bile doslej tuje. Pri tem sprejemamo tudi odgovornost.

Katarina

Zakaj mi je CMO všeč?

V CMO rad hodim zato, ker smo se odločili za projekt, iz katerega lahko veliko stvari spoznamo in pri tem naredimo dober vtis pri drugih, ki nas ne poznajo (projekta CMO).

Luka

Zakaj pišem za časopis?

Pri pisanju za časopis se bom naučil discipline in skupnega dela. Pri tem bom spoznal zelo zanimive poklice, ki mi bodo v nadalnjem življenju koristili. Že od nekdaj sem želel pisati časopis in zdaj se mi je želja uresničila.

Miha Pretnar

Zakaj delamo časopis?

- Zato, ker se ob tem lahko kaj naučimo.
- Ker se ob delu lahko zabavamo.

Peter Smrekar

CMO - utrinki. Kdo smo? Kaj delamo?

Takšna in podobna vprašanja so se mi sukala po glavi še pred nedavnim. Bila sem na razpotju, nisem vedela, kam naj se obrnem. Izvedela sem za CMO in se vpisala. Počasi dobivam odgovore na vprašanja, pri tem pa me usmerjajo mentorji. V življenju imam cilje, ki jih želim doseči. Seveda pa to brez šole skorajda ni mogoče.

Trenutno sodelujem pri projektu Časopis. Na začetku sem mislila, da je takšno delo preprosto, a se je izkazalo, da je to zelo odgovorno. Zdaj sem ga pripravljena sprejeti in izpeljati do konca. Članki, ki jih pišemo, morajo biti zanimivi in aktualni, zato sodelujemo tudi s strokovnjaki z različnih področij. Delo je pisano, ob tem se učim stvari, ki mi bodo v življenju pomagale.

V skupini se lepo razumemo in pomagamo drug drugemu. Vesela sem, da sem lahko tukaj.

Katarina

Smo skupina desetih mladih, ki se trudi, da bi izpeljala zastavljeni projekt do konca - izdati časopis. Vsak od nas ima svoje zamisli, sposobnosti in izobrazbo, vendar ne glede na to je naš cilj skupen. ČASOPIS SMO VSI IN VSAK POSEBEJ!

Nina

Poročilo o obisku študijskega krožka "Jejmo bolj zdravo hrano"

S Štefanom Huzjanom, vodjem študijskega krožka Jejmo bolj zdravo hrano, sva člana Slovenskega ekološkega gibanja (SEG-a) - največje nestrankarske in nevladne organizacije v Sloveniji, ki se ukvarja z ekološkimi problemi. Zadnje srečanje članov študijskega krožka Jejmo bolj zdravo hrano je bilo v planinskem domu Encijan v Podčetrtek (Olimje) 13., 14. in 15. junija 1997. V prijetnem ozračju so trije dnevi kar prehitro minili. Gospa Milena Hladnik (članica Celjskega odbora SEG-a) je poskrbela za vse želje navzočih. Vsi skupaj smo pripravili predstavitev dela študijskih krožkov in pogostitev - poskusino jedi za vse goste (župan občine Podčetrtek, predstavniki Turističnega društva, člani iniciativnega odbora za ustanovitev odbora SEG-a v tem delu Slovenije).

Znova sem se prepričala, kako koristno je druženje v študijskih krožkih. Spoznala sem veliko ljudi in dobila nove zamisli za delovanje.

Kata Talajić

Študijski krožek na temo Klopotec kot simbol Haloz

Na območju Haloz je nastal študijski krožek na temo Klopotec kot simbol Haloz. Vodila ga je mentorica študijskih krožkov v podjetju HALO, d.o.o., iz Cirkulan, gospa Marija Pulko. V študijskem krožku je sodelovalo 12 oseb, vezanih na Haloze.

Študijski krožek Klopotec kot simbol Haloz je združil izdelovalce haloških klopotcev in tiste, ki so se žeeli načiti te domače obrti. Člani krožka so preučevali zgodovino klopotca in njegovo obliko.

Študijski krožek se je predstavil na razstavi Dobrote slovenskih kmetij na Ptaju. Po metodologiji študijskih krožkov smo udeleženci s pomočjo mentorice pripravili brošuro, namenjeno klopotcem v Halozah. Brošura bo tiskana na reciklirani papir v dogovorjeni nakladi in obsegu, predstavila pa bo izdelovalce klopotcev in same Haloze. Avtorji so vsi udeleženci študijskega krožka Klopotec kot simbol Haloz.

Naš cilj je tudi udeležba na sejmu GOSTTUR v Mariboru (oktober '97), tam bomo izdelali, sestavili in postavili klopotec.

Klavdija Munda, HALO, d.o.o.

Utrinki iz Ljudske univerze Ormož

Pred nami je počitniški mesec avgust in v Ljudski univerzi Ormož končujemo našo izobraževalno dejavnost v šolskem letu 1996/97. Ponosni smo na to, da se tudi pri nas povečuje ponudba učenja in izobraževanja, namenjena odraslim. Tako bomo v naslednjem šolskem letu ponudili kar štiri nove verificirane izobraževalne programe: Komercialist, Poslovni sekretar, Turistični vodnik, Vodenje poslovanja v manjših podjetjih; končuje pa se priprava verifikacije za naslednje izobraževalne programe: Kuhar, Natakar, Kuhar/Natakar, Trgovec, Trgovinski poslovodja (nadaljevalni program), Elektrotehnik (nadaljevalni program), Strojni tehnik (nadaljevalni program), Ekonomsko-komercialni tehnik (diferencialni program). Z verifikacijo navedenih programov bomo le-te izvajali samostojno, in nič več v sodelovanju z maticno šolo, kakor doslej.

Veseli smo, da se v naši občini povečuje tudi zanimanje za učenje in izobraževanje. V naših izobraževalnih programih si je pridobivalo novo znanje v iztekačjem se šolskem letu 821 udeležencev, od tega 685 odraslih, to pa je 3,85 % prebivalstva občine Ormož. Glede na formalno izobrazbeno sestavo prebivalcev občine, starih 15 in več let, smo prav na repu v Sloveniji - je to preskromen odstotek odraslih prebivalcev, ki se na leto odloči za izobraževanje. Takšna dinamika vključevanja odraslih v izobraževanje ne omogoča napredka v že ustaljenem stanju pridobljene izobrazbe in znanja prebivalcev občine, starih več kakor 15 let.

Treba bo doseči, da se bo vsako leto odločilo za izobraževanje vsaj 10 % odraslih prebivalcev (brez srednješolcev in rednih študentov), če hočemo spremeniti navedeno stanje in s tem omogočiti hitrejši družbeni razvoj lokalne skupnosti ter se uspešno odzvati na izzive 21. stoletja. To je stalna naloga, obveznost in odgovornost LU Ormož in občinske politike, ki mora učenje in izobraževanje odraslih uvrstiti v program razvoja lokalne skupnosti.

Ponosni smo na uspehe, ki smo jih dosegli s pomočjo naših zunanjih sodelavcev izobraževalcev, vendar moramo skupaj z odgovornimi občinskimi politiki omogočiti odraslim še ugodnejši (manjša participacija udeležencev) vpis v izobraževalne programe.

Ernest Vodopivec, direktor Ljudske univerze Ormož

POSVETI, KONFERENCE

Tretja mednarodna konferenca o izobraževanju izobraževalcev odraslih Exeter, 8. do 11. julij 1998

Konferenco pripravljajo na Univerzi v Exeterju. Potekala bo v njihovem konferenčnem središču.

Tri osrednje teme konference bodo:

- Kontekst: ugotavljanje potreb po usposabljanju izobraževalcev odraslih/učiteljev za odrasle; politični in ideoološki kontekst itd.
- Praksa: Kako naj se usposabljanje izpelje? Kako uspešno je usposabljanje? Usposabljanje inštruktorjev.
- Usposabljanje mentorjev/inštruktorjev za prostovoljske organizacije in družbena gibanja; usposabljanje poklicnih in nepoklicnih mentorjev.

Vabilo za prispevke bodo razposlali oziroma objavili v septembru. Stroški bivanja bodo približno 265 do 299 britanskih funтов. Vsi, ki želite rezervirati hotel že zdaj morate ob prijavi plačati 50 funtov pologa.

Informacije o konferenci lahko dobite na naslovu: Roger Fieldhouse, DCAE, University of Exeter, Cotley, Streatham Rise, Exeter, EX4 4PE UK; telefon 0044 1392 411905, faks 0044 1392 436082; E-mail R.Fieldhouse@exeter.ac.uk

Vseživljenjsko učenje med resničnostjo in retoriko

Kljub pričakovanjem prispevki s tem zgornjim naslovom ni kritično razmišljanje o (verjetnem) neskladju med resničnostjo in vizijo vseživljenjskega učenja. Čeprav je tovrstno razmišljanje potrebno, pa Novičke s svojo informativno naravo in temu primerno omejenim prostorom niso primerno mesto za to. Je pa članek poročilo o mednarodni konferenci, na kateri so se udeleženci z vseh celin v svojih prispevkih in polemičnih razpravah ukvarjali prav z vprašanjem, Kako razrešiti zapletenost ter številna protislovja in težave pri uresničevanju pogosto omenjenega koncepta.

Gre za mednarodno konferenco *Lifelong Learning: Reality, Rhetoric & Public Policy*, ki je potekala od 4. do 6. julija na Univerzi Surrey, Guildford, v Angliji. Vso večplastnost in skrajnosti uveljavljanja vseživljenjskega učenja so v uvodu zbornika konference najbolje označili njegovi uredniki John Holford, Colin Griffin in Peter Jarvis: "Vseživljenjsko učenje" in s tem povezani koncepti, kot so "učeča se skupnost", "učeča se družba" in "učeča se organizacija", so ključni elementi dandanašnje vizije izobraževanja. Marsikaj, tudi prispevki na tokratni konferenci, kažejo, da gre pri tem za mednarodni pojav, ki pa, kot rečeno, razkriva vso svojo zapletenost in protislovja. Vseživljenjsko učenje je tako priložnost za politiko, kakor grožnja zaradi njenega vpliva. Prav zato je treba, in to koncept omogoča, iskati nove možnosti v praksi in teoriji vseživljenjskega učenja.

Približno petdeset prispevkov na konferenci je bilo razdeljenih v pet tematskih skupin, v katerih so udeleženci primerjali mednarodne izkušnje, se posebej ukvarjali s pojavom informacijske družbe, organizacije in učenja v njej, s prednostnimi nalogami in upoštevanjem kulturne identitete učečih se ter z vlogo države in družbe pri podpiranju zasnove učeče se organizacije. V mnogih od prispevkov so ti dejavniki povezani, opazen je pogost interdisciplinarni prijem, in ugledni strokovnjaki, udeleženci konference, se zavedajo, da je takšen prijem nujen. Naštejmo le nekaj znanih imen: Michael Collins, Brian Connely, Fran Ferrier, Collin Griffin, Peter Jarvis, Michael Law, Angela Miles, Kjell Rubenson idr. Z mnogimi od njih ste se najbrž že srečati.

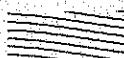
Na konferenci sem sodeloval s prispevkom *Izobraževanje zaposlenih in družbena odgovornost podjetij: vprašanje političnega utilitarizma*. Lahko zatrdim, da je imel prispevek dober odmev in bo najbrž, objavljen tudi v komercialni izdaji prispevkov s konference, ki naj bi jo pripravila založba Routledge. Prispevek je s svojo tezo, kljub omembam sodelujočih o nekaterih posameznih akcijah v njihovih okoljih, pokazal na svetovno razsežnost obravnavanega problema. Izobraževanje odraslih, posebno zaposlenih, je bila in zmeraj bo tudi (ali celo predvsem) politika. To pa je področje, kjer se tako ali drugače merijo različne oblike moči in kjer sta strokovnost in pravi utemeljen razlog pogosto v ozadju. Podjetja se ravnajo v skladu s tem spoznanjem, da bi, po njihovem prepričanju in velikokrat tudi zares, preživelva. Zato se odločajo za tisto, kar jim omogoča preživetje, prinaša finančni uspeh. V tem torej ni prostora za

izobraževanje zaposlenih - saj se dosežki na tem področju ne pokažejo tako hitro in jih takoj tudi ni mogoče izmeriti - vsaj za tisto ne, ki bi preseglo pridobivanje funkcionalnega, strogo na delovna opravila vezanega znanja.

Ugotavljam, da za to niti niso kriva samo podjetja. Tako kakor je zasnovano izobraževanje zaposlenih je izobraževanje zaposlenih zares bolj strošek kakor naložba. Strošek, ki ne obljublja povračila in ki ga družba in njeni posamezniki najverjetneje niti nismo pripravljeni plačati v ceni proizvoda ali storitve. Skratka, ni pritiska, ni podpore, da bi podjetja ravnala drugače. In tudi ne ravnajo tako. Zaposleni pri tem ne morejo veliko spremeniti. Kaj lahko sprememimo izobraževalci - razen tega, da pridigamo o učeči se organizaciji?

Konferenca na Univerzi v Surrey je bila koristna izkušnja in nekakšna streznitev za vse udeležence. Posledice tega so zagotovo dobre. Tisto, v čemer je bila konferenca uspešna, je to, da je dala temelje kritični razpravi in analizi vseživljenjskega učenja ter pripomogla k razvoju novih, kritičnih podlag za raziskovanje in preučevanje teorije, politike in prakse vseživljenjskega učenja.

Mag. Janko Berlogar, ACS

Peta mednarodna konferenca o izobraževanju odraslih Unesco, Hamburg od 14. do 18. julija

Od 14. do 18. julija 1997 je bila v Hamburgu Peta Unescova mednarodna konferenca o izobraževanju odraslih. Tokrat bomo napisali le nekaj splošnih podatkov o njenem poteku in organiziranosti, naslednjic pa vas bomo seznanili tudi s temeljnimi strokovnimi dosežki tega velikega mednarodnega srečanja andragogov z vsega sveta.

Unescove mednarodne konference o izobraževanju odraslih imajo zdaj že skoraj petdesetletno tradicijo. Kakot pove že naslov letošnje konference, so bile doslej štiri, v povprečju pa so se dogajale v časovnih presledkih 12 let. Preglejmo na kratko nekaj podatkov o njih (organizator letošnje konference je sicer s tem podrobnejše seznanil udeležence Pete konference v posebni informativni publikaciji, kjer je opisal tudi druge pomembne dogodke v razvoju Unesca, povezane z razvojem izobraževanja odraslih):

- 1949: Elsinor, Danska, 27 držav, 21 mednarodnih organizacij, 106 udeležencev;
- 1960: Montreal, Kanada, 51 držav, 3 organizacije OZN, 46 mednarodnih nevladnih organizacij;
- 1972: Tokio, Japonska, 85 držav, 5 organizacij OZN, 37 mednarodnih nevladnih organizacij;
- 1985: Pariz, Francija, 122 držav, 12 organizacij OZN, 59 mednarodnih nevladnih organizacij, 841 udeležencev.

Za drugo in tretjo konferenco ni uradnega podatka o številu udeležencev.

V Hamburgu je bilo po podatkih objavljenega uradnega preliminarnega seznama 132 držav, 7 organizacij OZN (kot n. pr. UNICEF, Organizacija OZN za razvoj - UNDP, Svetovna zdravstvena organizacija - WHO, Svetovna banka itn.), 9 mednarodnih medvladnih organizacij (napr. OECD, Evropska komisija, Arabska liga za izobraževanje, kulturo in znanost itn.) in 440 različnih nevladnih organizacij in strokovnih organizacij (med temi vse pomembnejše mednarodne organizacije za izobraževanje odraslih n. pr. Mednarodni svet za izobraževanje odraslih ICAE, Evropsko združenje za izobraževanje odraslih - EAEA, podobna združenja z vseh celin in območij sveta; številne strokovne organizacije in instituti, univerze, prostovoljske organizacije za različna strokovna in interesna področja itn.); bilo je 1300 udeležencev (upoštevajoč še tiste, ki niso dali svojih podatkov za vpis v uradni seznam, pa nas je bilo menda celo 1400).

Konferanca v Hamburgu (skrajšano so jo označili s CONFINTEA V), je s posebnim gesлом, to je bilo *Učenje odraslih - ključ za 21. stoletje*, označila svojo temeljno vsebinsko usmerjenost. Njen poseben vsebinski poudarek je bilo torej *učenje odraslih*, kot najširši, najbolj vseobsegajoči pojem, ki označuje človekov današnji način pridobivanja znanja in spremnosti. To se ujema s siceršnjimi strokovnimi ocenami dogajanja v celotni današnji vzgoji in izobraževanju, ki ga označuje paradigmatični premik od izobraževanja k učenju (glej naš prispevek o tem v posebni prilogi Novičk, maj 1997, TVU '97, str. 11-17). Kaj nam lahko ponudi učenje odraslih pa je dobro izražalo kratko geslo konference: *Učenje odraslih - pravica in veselje, naloga in sredstvo*.

Konferenčno dogajanje je bilo vseh pet dni zelo raznovrstno: plenarna zasedanja, delo po posebnih tematskih skupinah, delo v komisijah, omizja, posebni tematski sestanki, razstava gradiva in knjig, predstavitev knjig, multimedijiške predstavitev, sestanki članov sodelujočih organizacij itn. Za udeležence so bili vsak dan organizirani številni ogledi dejavnosti izobraževanja odraslih v Hamburgu. Bilo je tudi družabno srečanje (o njem v pišem tudi v nadaljevanju).

Osrednji dogodki so bili seveda plenarna zasedanja, ki so potekala po ustaljenem protokolu za konference OZN. Uradne delegacije držav in vabljenih organizacij so imele svoja uradno določena mesta v osrednjem delu velike kongresne dvorane (parter), drugi udeleženci pa so zasedali vsa druga prosta mesta (balkoni). Zasedanju ob začetku konference je število udeležencev očitno preseglo pričakovanja organizatorjev, saj so si nekateri udeleženci morali narediti zasilni sedež kar na stopnicah. Delegacije so bile različno velike, od takšnih, ki so štele le po enega člana, do največjih, med katerimi so bile Nemčija s 40 člani, Francija (24), Danska (23), Švedska (20), Kanada (19), Italija (17), Bangladeš, Izrael in Namibija (po 15), Finska, Norveška in Savdska Arabija (po 14), Kolumbija in Združeno kraljestvo Velike Britanije (po 13), Indija in Tajska (po 12) itn. Uradna delegacija ZDA, ki niso članice OZN, je štela le 11 članov, seveda pa je bilo med udeleženci zelo veliko strokovnjakov iz ZDA; med državami s številnejšim zastopstvom na konferenci (če prištejemo članom uradnih delegacij še vse druge udeležence) so bile zlasti močno zastopane še Avstralija, Nizozemska, Japonska, Španija, Velika Britanija, med nekdanjimi evropskimi socialističnimi državami pa je izstopala Madžarska s 13 udeleženci, močnejše od večine drugih pa so bile tudi Češka Republika, Estonija in Slovenija (7). Iz nekdanje Jugoslavije je imela uradno

delegacijo na konferenci poleg Slovenije le še Makedonija. Iz podatkov se lahko med drugim vidi, kako velik poudarek dajejo izobraževanju odraslih posamezne države; pri tem posebej izstopa - poleg že tradicionalno močnih Kanade, Velike Britanije in ZDA - velika udeleženost skandinavskih držav na konferenci. Močno so bile zastopane tudi nekatere afriške in azijske države, na splošno pa je bilo zelo šibko zastopstvo nekdanjih socialističnih držav srednje in vzhodne Evrope, še zlasti nekdanje Sovjetske zveze.

Nemčija kot država organizatorica je konferenci namenila izjemno veliko pozornost. Poleg velikega števila udeležencev, to je razumljivo, saj jim je bil kraj konference zelo blizu, je to potrjevala tudi udeležbo visokih predstavnikov države, ki so imeli pomembno vlogo na konferenci. Konferenco je pozdravil predsednik Nemčije Roman Herzog, predsednica konference pa je bila Rita Süssmuth, predsednica nemškega parlamenta; sprejem za udeležence konference je priredil zunanjji minister Klaus Kinkel, na konferenci je govoril nemški minister za izobraževanje itn. Tudi v uradnih delegacijah mnogih drugih držav so bili zastopani številni ministri in visoki državni predstavniki; nekateri od njih zelo dejavno, saj so dajali izvirne predloge za dopolnitve uradnih dokumentov s konference; tako je npr. danski minister za izobraževanje predlagal ustanovitev posebnega mednarodnega instituta za izobraževanje državljanov (državljansko vzgojo), estonski minister za izobraževanje je govoril o razvoju in načrtih za razvoj izobraževanja odraslih v Estoniji. Mnoge državne delegacije (npr. Danska, Velika Britanija) so priredile posebne sprejeme za vabljenе udeležence. Vse to je potrjevalo pozitivno usmerjenost teh držav za razvoj in predstavitev izobraževanja odraslih. Ni treba posebej poudarjati, kolikšno pozornost sta konferenci namenila OZN in Unesco. Na konferenci je sodeloval Federico Mayor, generalni direktor Unesca, ne eni od panelnih razprav pa tudi nekdanji generalni sekretar OZN Boutros Galli. Zelo zavzetо sta na konferenci sodelovala tudi OECD in Svetovna banka.

Ob plenarnem delu so dva dni potekale intenzivne tematske razprave po skupinah. Bile so razvrščene v deset tematskih svežnjev, po katerih so se oblikovala tudi vsebinska poglavja v razvrščenem načrtu (enem od končnih dokumentov konference); poleg teh se je pokazala potreba po enajstti razpravljalski skupini, ki pa v končnem dokumentu ni imela samostojnega poglavja. Navajam naslove vseh tematskih skupin in dodajam naslove tem, ki so bile napovedane za razpravo (bilo jih je 35):

1. *Učenje odraslih in demokracija: izzivi za 21. stoletje:* Vloga učenja odraslih pri oblikovanju politike, ki temelji na znanju; Mnogovrstnost raziskovanja teme Učenje vseh - ključ za 21. stoletje;
2. *Zboljšanje razmer in kakovosti učenja odraslih:* Partnerstvo med univerzo in skupnostjo - njegova povezanost z gibanji za razvoj izobraževanja odraslih; Univerze in prihodnost izobraževanja odraslih v 21. stoletju - zapustitev 'slonokoščenega stolpa'; Muzeji, knjižnice in kulturna dediščina - demokratizacija kulture, razvoj znanja in graditev mostov; Politika in politologija izobraževanja odraslih v družbi, ki se celostno spreminja;
3. *Zagotovitev splošne pravice do pismenosti in temeljnega izobraževanja:* Pismenost v svetu in na posameznih območjih; Pismenost in strategije učenja; Pismenost, izobraževanje in socialni razvoj; Raziskovanje, evalvacije in statistična obravnavna pismenosti; Pismenost in tehnologija; Pismenost v okoliščinah večjezičnosti in različnih kultur; Pismenost in temeljne spremnosti za razvoj skupnosti v industrializiranih državah; Pismenost za jutri;

- 4. Učenje odraslih, enakopravnost in pravice spolov, krepitev možnosti žensk:* Izobraževanje žensk - nasprotja in možnosti za spremembe; Položaj spolov v različnih okoliščinah izobraževanja;
- 5. Učenje odraslih in spremenjajoči se svet dela:* Spremembe v svetu dela - njihov vpliv na izobraževanje in usposabljanje odraslih; Vplivi sprememb v svetu dela na razvoj programov za izobraževanje odraslih; Politika in družbene implikacije spremenjajočega se sveta dela;
- 6. Učenje odraslih v povezavi s skrbjo za okolje, zdravje in prebivalstvo:* Izobraževanje odraslih za varovanje okolja - ozaveščanje za akcije za varstvo okolja; Izobraževanje odraslih in starajoče se prebivalstvo; Izobraževanje odraslih in vprašanje razvoja prebivalstva - po konferenci v Kairu; Pospeševanje zdravja in zdravstveno izobraževanje odraslih; Učenje o aidsu - kako zasnovati in usposabljanje;
- 7. Učenje odraslih, mediji in kultura:* Informacijske tehnologije - ključ za učenje odraslih;
- 8. Učenje odraslih za vse: možnosti posebnih skupin:* Izobraževanje odraslih in sodelovanje med večinskimi in manjšinskimi skupnostmi; Izobraževanje migrantov; Izobraževanje odraslih in prvotno prebivalstvo; Izobraževanje odraslih v zaporih; Zboljšanje dostopnosti izobraževanja, tako da bo dosegljivo vsem prizadetim osebam;
- 9. Ekonomika učenja odraslih:* Ekonomika izobraževanja odraslih - vloga države;
- 10. Povečanje mednarodnega sodelovanja in solidarnosti:* Izobraževanje odraslih, demokracija in mir; Državljanstvo različnih kultur v 21. stoletju.
- 11. Raziskovanje, dokumentacija in statistika o učenju odraslih:* Oblikovanje svetovne skupnosti izobraževanja odraslih s pomočjo informacij in dokumentacije - razvoj omrežij.

Člani uradnih delegacij so imeli zaradi obveznosti pri pripravi temeljnih dokumentov konference, nekaj manj možnosti za sodelovanje v skupinah; zato pa je bilo toliko več priložnosti za strokovnjake, ki niso bili v uradnih delegacijah in jih je bilo na konferenci vsaj toliko kolikor uradnih predstavnikov. Seveda pa je sočasnost razprav v različnih skupinah preprečevala intenzivno udeležbo posameznika v več skupinah. Poleg tega pa so bili udeležencem omogočeni tudi obiski institucij in dejavnosti za izobraževanje odraslih v Hamburgu. Podpisani sem bil vnaprej zaprošen za sodelovanje v skupini, ki je obravnavala povezovanje informacijskih in dokumentacijskih omrežij v svetu; prosili so me, da predstavim delovanje Regionalnega informacijsko-dokumentacijskega središča za države srednje in vzhodne Evrope, ki deluje v ACS-ju, in problematiko informacijsko-dokumentacijske dejavnosti na tem območju Evrope.

Kot že rečeno, je veliko organizacij, ki so sodelovali na konferenci izrabilo navzočnosti svojih članov in drugih udeležencev, da so organizirale posebna srečanja svojih članov.

Organizatorji konference so sodelujočim organizacijam ponudili zelo dobre možnosti za lastne predstavitve, razstavo gradiva, knjig, predstavitev projektov in knjig itn. Tako je bilo mogoče na konferenci dobiti veliko koristnih informacij, pridobiti brezplačno precej gradiva in seveda tudi nakupiti najnovejše strokovno slovstvo. Seveda smo imeli potem ob vrnitvi domov težave s preobsežno prtljago.

Obveščanje o poteku in dogodkih na konferenci in v zvezi z njo je bilo zelo dobro organizirano. Organizator je izdajal poseben informativni bilten *Hamburg '97*, ki je izšel vsak dan; prejeli smo torej pet številk tega biltena in na koncu še posebno številko, v kateri so naključno izbrani udeleženci izražali svoje poglede na razvoj izobraževanja odraslih po konferenci.

Seveda kaže omeniti tudi nekaj posebnih (spremljajočih) dogodkov na konferenci. Odprtje je označeval izvirni plesni in glasbeni nastop treh skupin - brazilske, tajske in hamburške - konferenca pa se je končala z družabno prireditvijo t.i. Street festivalom (praznovanje na prostem), ki je potekal na cesti pred stavbo Unescovega instituta za izobraževanje in tudi na prostorih in parkiriščih instituta ter ponudil bogato izbiro jedač in pijač z vseh concev sveta ob plesnem in drugačnem rajanju ter srečevanju starih in novih znancev. Veličasten je bil sprejem v impozantni hamburški mestni hiši, ki je zlahka sprejela celo tako veliko množico, kakršna se je zbrala na konferenci. Med posebnimi prireditvami pa omenimo še žalno slovesnost, posvečeno dvema velikima osebnostma, ki sta umrli v obdobju med obema zadnjima konferencama. To sta bila: Dame Nita Barrow iz Barbadosa in Brazilec Paulo Freire; poleg strokovnega prispevka k razvoju izobraževanju odraslih ju druži tudi to, da sta bila nekdanja predsednika Mednarodnega sveta za izobraževanje odraslih.

Že iz doslejšnjega prikaza dogajanj na konferenci in njenega poteka lahko sklepamo, da je bila 'CONFINTEA V' zelo dobro organizirana. Za to je nedvomno najzaslužnejši Paul Belanger, direktor Unescovega Instituta za izobraževanje v Hamburgu (UIE je bil institucionalni nosilec organizacije konference) ter generalni sekretar in vodja organizacijskega odbora konference.

In kako je na konferenci sodelovala Slovenija? Naša uradna delegacija je štela šest članov, v njej so bili: dr. Pavle Zgaga, državni sekretar v Ministrstvu za šolstvo in šport, vodja delegacije; dr. Peter Tancig, predsednik Slovenske nacionalne komisije za Unesco, namestnik vodje delegacije; mag. Zdenka Kovač, državna sekretarka v Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve; dr. Lojze Sočan, predsednik Strokovnega sveta za izobraževanje odraslih; Marjetica Vedenik, svetovalka v Sektorju za izobraževanje odraslih Ministrstva za šolstvo in šport; dr. Vida A. Mohorčič Špolar, direktorica Andragoškega centra Slovenije. Naša delegacija je bila po številu med srednje velikimi. Menim, da je bila zelo smiselnost sestavljena, saj so bili v njej predstavniki obeh ministrstev, ki sta najbolj povezani z izobraževanjem odraslih, zastopani pa so bili tudi nacionalna komisija za Unesco, strokovni svet za izobraževanje odraslih in naša največja ustanova za razvoj in pospeševanje razvoja izobraževanja odraslih. Poleg uradne delegacije sem se - na stroške Andragoškega centra Slovenije - konference udeležil tudi podpisani avtor tega prispevka kot izvedenec in zastopnik nevladnih organizacij. Organizator nam je ponudil možnost udeležbe še enega eksperta, ki bi moral za poravnavo svojih stroškov tudi poskrbeti sam (Vlada RS je plačala stroške le članom uradne delegacije). Mesto je bilo ponujeno dr. Ani Krajnc, vendar se naša profesorica andragogike in predstojnica študija andragogike na Univerzi ni odločila za udeležbo. Škoda! V tujini jo zelo poznajo in je prava ambasadorka slovenskega izobraževanja odraslih v svetu; mnogi so na konferenci spraševali, zakaj ni prišla. Med člani uradne delegacije, ki so ves čas dejavno spremljali delo konference in so se lahko v živo prepričali o novem velikem razvojnem zagonu izobraževanja odraslih v svetu, je dobila posebno vlogo Vida A. Mohorčič Špolar, izvolili so jo za poročevalko v eni od obeh komisij za pripravo končnih dokumentov konference. To

je prav gotovo lepo priznanje tako zanjo osebno kot tudi za Slovenijo; seveda pa sta priprava in oblikovanje poročila zahtevala kar veliko dela in sta jo prikrajšala tudi za nekaj nočnih uric. Tudi sam sem bil kar precej vprežen v dogajanja, čeravno ne v uradnih konferenčnih postopkih. V že prej omenjeni skupini za razvoj informacijsko-dokumentacijskega omrežja sem bil izvoljen v izvršni odbor, ki bo pod vodstvom Unesca nadalje razvijal in povezoval informacijsko-dokumentacijske službe za izobraževanje odraslih v svetu. To delo se je začelo že takoj po konferenci. Sodeloval sem tudi v razpravi za podporo uvrstitvi 'tedna učenja odraslih' (po naše tedna vseživljenjskega učenja) v program Unesca in v končne dokumente s konferenco. Akcija je uspela, saj je bil britanski predlog za vsakoletno organiziranje (predlagatelji radi rečejo tudi praznovanje) tedna kot mednarodnega in svetovnega projekta sprejeta. K temu je pomembno pripomogel tudi zgled Slovenije in naša podpora britanskemu predlogu. Še eno našo dejavnost kaže omeniti. Na sestanku Mednarodnega združenja za primerjalne raziskave izobraževanja odraslih smo se dogovorili, da bo naslednja konferenca združenja septembra 1998 v Sloveniji.

In zdaj še nekaj besed o tem, česa nismo naredili, pa bi bili z boljšo pripravo na konferenco lahko. Mnoge države in organizacije so izrabile konferenco, da so predstavile svoj razvoj in dosežke pri izobraževanju odraslih. Tako je Velika Britanija ali njen državni institut za izobraževanje odraslih (NIACE) uspešno izpeljal akcijo za uveljavitev tedna učenja odraslih v svetu; Dancem je uspelo prepričati svet, da potrebujemo institut za državljanško vzgojo in da so oni za to najbolj pripravljeni; Estonci so opozorili na uspešno sistemsko urejanje izobraževanja odraslih pri njih in tako učinkovito mednarodno predstaviti svoje izobraževanje odraslih; in tako naprej. Slovenija bi na konferenci imela kaj pokazati: naše snovanje in sistemsko urejanje izobraževanja odraslih je najmanj tako uspešno kakor estonsko, sam pa menim, da ga močno presega in pomeni primeren zgled za druge države, med njimi tudi za najrazvitejše; lahko bi se predstavili z našimi mednarodnimi projektmi, zlasti z raziskavo o stanju raziskovanja izobraževanja odraslih v državah srednje in vzhodne Evrope - lahko bi tam uspešno predstavili že objavljeno raziskovalno poročilo - in z že delujočim informacijsko-dokumentacijskim središčem za izobraževanje odraslih v tem delu Evrope. Za zgled bi lahko ponudili uspešno izpeljavo našega prvega tedna vseživljenjskega učenja, naše uspešne projekte (npr. razvoj študijskih krožkov, borze znanja, središč za samostojno učenje, andragoške poletnje šole) in - upoštevajoč pozitivne smeri razvoja - tudi našo zamisel projekta: Slovenija - učeča se dežela. Priložnost za to je bila na razstavnem prostoru, kjer so se vsak dan v živo predstavljali različni projekti in publikacije. Da bi lahko razstavili nekaj našega gradiva, smo morali prositi za del prostora pri drugih razstavljalcih; nekaj prostora nam je prijazno odstopilo Evropsko združenje za izobraževanje odraslih, seveda pa tam ni bilo mogoče narediti izvirnejše in obsežnejše predstavitev. Če bi se na konferenco bolj pripravili, bi lahko tudi organizirali poseben sprejem za vabljene udeležence, tega si niso privoščile le velike države, temveč tudi nekatere manjše (npr. Danska). Na takšnem sprejemu bi med drugim opozorili na uspešno petletno delovanje Andragoškega centra Slovenije, in to podkrepili s podaritvijo naše zelo lepo oblikovane in vsebinsko bogate jubilejne publikacije; seveda pa bi bilo v tem primeru prav, da bi se konference udeležil, kakor je prvotno načrtoval, tudi naš minister za šolstvo in šport. Na tem mestu ne bom razčlenjeval krivde za omenjene zamujene priložnosti, gotovo pa je, da pred konferenco nismo imeli domala nikakršnih informacij o možnostih za dejavnosti in nastope na njej, posledica vsega tega pa je bila, da na konferenco nismo bili dovolj pripravljeni.

Konferanca se je končala s sprejetjem končnega poročila in dveh strateških dokumentov - *Deklaracije Pete mednarodne konference o izobraževanju odraslih* in *Akcjskega načrta za prihodnost učenja odraslih*. Končne dokumente sta pripravljali dve posebni komisiji, ki sta imeli veliko dela, da sta uskladili številne predloge za spremembo prvotnih osnutkov besedil. Vsi dokumenti so bili potem sprejeti soglasno, sprejetje pa so udeleženci potrdili tudi z daljšim ploskanjem. Iz sklepne slovesnosti kaže poudariti izjemno priznanje, ki so ga izrekli vlogi in deležu nevladnih organizacij in udeležencev takoj na konferenci (izjemno veliko sodelujočih organizacij, aktivno delo) kot tudi sicer pri razvijanju izobraževanja odraslih. Očitno je, da je izobraževanje odraslih tudi na tako formalnih in protokolarnih konferencah, kakršne so konference OZN in Unesca, postalo področje najširšega pomena in zanimanja in da je se je vloga nevladnih organizacij in dejavnikov izenačila z vlogo uradnih državnih struktur. To pomeni tudi njihovo drugačno vlogo pri oblikovanju razvojne politike in strategij.

O tem, kaj pomeni konferanca za splošni in strokovni razvoj izobraževanja odraslih v svetu, je največ povedala spontana izjava g. Paula Belangerja, dana v neformalnem pogovoru na sklepni družabni prireditvi: "Od te konference izobraževanje odraslih ne bo več takšno, kakršno je bilo doslej!". Prešlo bo torej v novo razvojno stopnjo, na kateri naj bi mu ves svet, zlasti pa razvojne in izobraževalne politike izkazali veliko večjo pozornost kakor doslej in ga tudi temu ustrezno bolje gmotno in nasprotno sistemsko podpirali. To pa je, kakor smo napisali na začetku tega poročila, že tema za nov prispevek. Objavili ga bomo prihodnjic.

Zoran Jelenc, ACS

PRIPRAVLJAMO

Vabilo na jesensko srečanje NLP

Zdaj, ko je družina praktikov, mojstrov, in tistih, ki ste še sredi izobraževanja NLP-ja, zares velika, je čas, da se spet srečamo. Poleti smo razvajali svoje čute, obnovili notranje vire moči in polni vznemirljivih pričakovanj se zdaj veselimo novih ciljev v prihajajoči jeseni.

Ker bo naše znanje živo le z uporabo in menjavo izkušenj, obenem pa nas je že toliko, da bi se morali bolje spoznati, vabim vse, ki ste bili ali ste še udeleženci našega izobraževanja o NLP-ju, da se zberemo na septemborskem srečanju, ki bo v sredo, 10. septembra 1997, ob 14. uri v seminarski sobi Andragoškega centra Slovenije.

Pogovorili se bomo o naših srečanjih v prihodnjem letu, si izmenjali novosti s področja NLP-ja, želimo pa vam predstaviti tudi eno ali dve zanimivi temi ali nastopa s pravkar

končanega izobraževanja, na katerem je bilo izraženo toliko ustvarjalne domišljije, da bi bilo škoda, če zanimivih zamisli ne bi spoznali tudi drugi.

Seveda ste vabljeni tudi vsi tisti, ki imate kaj zanimivega povedati, predstaviti ali demonstrirati. Prosimo, da udeležbo in morebitne prispevke prej telefonsko napoveste Nadi Mulej, tel. 14 14 478 ali Zdenki Birman - Forjanič, tel. 446 165. Lahko pa svojo udeležbo potrdite tudi po faksu: 445-881.

Veselimo se srečanja z vami!

Nada Mulej, Zdenka Birman - Forjanič, ACS

PREBRALI SMO ZA VAS

Timsko poučevanje v izobraževanju odraslih. Možnosti za profesionalni razvoj.

Tom Stehlík, Australian Journal od Adult and Community Education, Vol 35, July 1995

Avtor je skušal v svojem članku prikazati prednosti in pomanjkljivosti vpeljevanja skupinskega (timskoga) poučevanja na različna področja izobraževanja.

Po definiciji je timsko poučevanje način po katerem si dva ali več učiteljev razdeli odgovornost za izpeljevanje izobraževalnega procesa iste skupine udeležencev.

Posebno pozornost namenja avtor možnostim uporabe takega načina poučevanja v izobraževanju odraslih. V svojem preučevanju se je ormejil predvsem na obliko, pri kateri sodelujeta dva učitelja (sovodenje). Sodelovanje cele skupine učiteljev v izobraževalnem procesu zahteva namreč še veliko bolj celostno poglabljanje; to bo gotovo postalo zadeva preučevanja in izpeljave v naslednjih desetletjih.

Avtor se je osredotočil predvsem na dva segmenta raziskovanja:

1. Ali skupinsko poučevanje lahko izboljša izobraževalni proces, olajša učenje odraslega udeleženca in pripomore k boljšim učnim učinkom?
2. Ali takšno delo lahko označimo kot pomemben dejavnik poklicnega in osebnostnega razvoja učiteljev?

Pravilno razumevanje uporabljenih izrazov

Še preden preide na vsebino obravnavane tematike, avtor bralca opozori na pravilno razumevanje nekaterih izrazov, ki jih uporablja v svojem besedilu. Pravilno razumevanje

teh je prvi pogoj za pravilno dournevanje specifičnosti področja, s katerim se ukvarja. V besedilu namreč uporablja izraz učitelj, ki nas še zmeraj spominja na zakoreninjeno predstavo tradicionalnega učitelja in njegovo frontalno predavateljsko vlogo. Pri tem poudarja, da je v izobraževanju odraslih učiteljeva vloga precej drugačna in zajema opravljanje različnih vlog, od klasičnega predavatelja, mentora, svetovalca pa vse do organizatorja izobraževalnega procesa ipd. Podobno opozori na pravilno razumevanje uprabljenega izraza "učilnica" (razred). Tudi ta ima v izobraževanju odraslih širše razsežnosti in zajema razne delavnice, dvorane, sejne sobe, muzeje, izobraževanje v naravi ipd. Če hočemo doseči priznavanje avtonomnosti in specifičnosti izobraževanja odraslih moramo najprej podreti svoje zakorinjene tradicionalne predstave, ki še zmeraj omejujejo izobraževalni proces in ga povezujejo s tradicionalno šolsko institucijo, pasivnim učencem in učiteljem v svoji frontalni vlogi.

Kako vpliva skupinsko poučevanje na učni proces in na odraslega udeleženca, ki se ga udeležuje?

Avtor je s študijem še bolj pa z izkušnjami, ki si jih je pridobil v praksi, podal temeljne značilnosti, ki jih skupinsko poučevanje vnaša v izobraževalni proces:

- Vsak učitelj sodeluje v izobraževalnem procesu s svojim slogom, osebnostjo, vrednotami, prepričanji in vizijami. Tudi odrasli udeleženec je že izoblikovana osebnost s svojimi predstavami in stališči. Skupinsko poučevanje omogoči odraslemu širšo paleto alternativ, pa tudi to, da izmed njih izbere najustreznejšo, tisto, ki je usklajena z njegovim slogom.
- S prispevkom vsakega učitelja v tem procesu se povečuje raznovrstnost in večinoma tudi kakovost končnega učnega dosežka udeleženca izobraževanja.
- Učiteljski par (še bolj pa skupina) se lahko bolj učinkovito in pozorno posveti (ta) potrebam posameznih udeležencev. Učitelj tako laže zamenja svojo frontalno vlogo, postaja mentor, svetovalec in animator, ki spodbuja skupinsko dinamiko.
- Zaradi menjave različnih slogov poučevanja je podajanje snovi raznoliko, omogočen je raznovrsten dialog z udeleženci. V skupini se ustvarijo dinamični odnosi, nastane mreža interakcij, v kateri se stavlja meje tradicionalnih okvirov. Odnos učenec - učitelj postaja tako bolj enakovreden in večsmeren.
- Ko nastane konflikt ali če se učitelj in udeleženec ne strinjata, lahko drugi učitelj posreduje in zadeve pojasni še iz drugega zomega kota.
- Poveča se prožnost uporabljenih metod poučevanja.
- Učitelja se dopolnjujeta tako, da pomanjkljivosti enega lahko nadomesti znanje drugega.

Avtor navaja koristi takšnega poučevanja, opozori tudi na težave, ki lahko nastanejo pri vpeljevanju skupinskega poučevanja v praksu. Takole pravi:

- Predvsem se pojavlja potreba po poprejšnjem usklajevanju in sodelovanju učiteljev od same priprave pa do izpeljave in evalvacije svojega dela. Bistvo uspeha skupinskega dela je prav v skupinskem načrtovanju celostnega procesa poučevanja. Učitelja imata na izbiro veliko možnosti. Pri tem je seveda zelo pomembno, da sta

lahko dovolj samostojna pri odločanju pri odbiri. Polega načrtovanega dela je treba zmeraj dopustiti dovolj možnosti za lastno ustvarjalnost, prilagajanje potrebam udeležencev in preskušanja novih načinov.

- Primeri iz prakse kažejo, da skupinsko poučevanje ni učinkovito, kadar ga določijo nadrejeni in so učitelji temu primorani slediti, čeprav to doživljajo kot frustracijo in oviro pri svojem delu.
- Učitelja, ki se po svojem poklicnem in osebnostnem slogu tako zelo razlikujeta, da ne moreta delovati usklajena, bosta med udeležence vnesla zmedo in nerazumevanje. Preveliko nasprotje bo učni učinek prej zmanjšalo kakor povečalo.

Ali lahko štejemo skupinsko poučevanje med učinkovite dejavnike poklicnega in osebnostnega razvoja učiteljev?

V preteklosti se je uveljavilo tradicionalno pojmovanje učiteljevega dela kot individualne in samotne dejavnosti, ki jo po navadi opazuje samo učitelj in učenci, ki jih le-ta poučuje. Velikokrat je slišati pritožbe učiteljev, češ da so že ob začetku svoje poklicne poti "vrženi med leve", da ostanejo brez prave pomoči in se morajo v tem novem in zanje ne lahkem položaju znati sami, po svojih najboljših močeh. Na drugi strani pa je veliko takšnih učiteljev, ki bi se navzočnosti sodelavca v razredu uprili. Nekateri imajo namreč to za zmanjševanje moči in nadzora, dobijo občutek, da so sami nadzorovani in da je kakovost njihovega dela dvomljiva.

Na splošno se torej zdi, da je učiteljev poklicni razvoj prepričen učitelju samemu in njegovi dejavnosti. Oblik učiteljeve samoevalvacije je veliko. Učitelj, ki želi vlagati v svoj poklicni razvoj, se bo pri svojem delu neprestano opazoval, (reflection-in-action). Opazoval bo svoje nastope na videoposnetkih in pomagal si bo tudi z drugimi sodobnimi pripomočki. Poleg tega se bo udeleževal raznih vrst usposabljanja in tako sledil razvojnim smernicam ter jih upošteval pri svojem delu. Vse to so načini, ki dajejo učitelju neko vrnitveno sporočilo o njegovem delu, na podlagi tega pa lahko popravi svoje pomanjkljivosti in napake.

Skupinsko poučevanje ali vzpostavitev poklicne interakcije ter aktivno (so)delovanje in (so)ocenjevanje, ki mu ga dajo poklicno usposobljeni sodelavci, pa je po avtorjevem mnenju lahko še toliko bolj dragoceno sporočilo ali izkušnja, ki njegovo delo osvetli iz drugačnega zornega kota in ga seznaní z določenimi deli, ki jih sam ne vidi. Gre za podpirajoči in spodbujajoči odnos, ki je globlji in učinkovitejši od refleksije, ki nam jo omogoči npr. sodobna videokamera.

Prednosti takega poučevanja so predvsem tele:

- Učitelj, ki opazuje sodelavca pri delu, spoznava tudi drugačne načine in metode poučevanja in te lahko pozneje tudi sam uporabi pri svojem delu ter ga kakovostno obogati.
- Konstruktivna kritika, ki jo učitelj na podlagi opazovanja poda sodelavcu, pripomore k izboljšanju dela drugega.
- Učitelji se ob takšnem procesu tudi sami učijo večje kritičnosti, pozornosti, odprtrega sodelovanja in s tem sledijo konceptu vseživljenjskega učenja.

Avtor opozarja, da tak kooperativni način sodelovanja ne nastane čez noč. Da lahko skupinsko sodelovanje zaživi, je potrebno več časa, izkušenj iz prakse in tudi "piljenja lastne osebnosti".

Pri skupinskem delu je zelo pomembno razvijanje zaupanja med posamezniki, ki začno v njem sodelovati. Prav v tem delu pa se verjetno pokaže šibka točka takega načina poučevanja. Njegov uspeh je namreč zelo odvisen tudi od osebnosti učitelja in njegove pripravljenosti za usklajevanje lastnih navad, osebnostnih nagnjenj in prepričanj z drugimi.

Čeprav je pri taki obliki skupinskega poučevanja poleg poklicnega znanja potrebno tudi precej zavzetega dela za svoj osebnostni razvoj, pa avtor meni, da je vredno poskusiti. Tudi to je namreč eden od načinov razbijanja tradicionalnih okvirov poučevanja, ki predvsem v izobraževanju odraslih že dolgo ne deluje več.

Neformalne mreže in "zavezništva" med učitelji so od nekdaj obstajala. Treba jih je samo osvetliti, jih pravilno ovrednotiti in razviti, ter jim priznati mesto med učinkovitimi dejavniki zboljševanja kakovosti poučevanja in plemenitenja procesa izobraževanja odraslih. S tem se bodo sočasno povečale možnosti za bolj kakovostno interakcijo med različnimi subjekti v izobraževalnem procesu.

Za konec

Avtor je skušal v svojem članku bralce seznaniti z metodo skupinskega poučevanja, za katero meni, da je primerna oblika dela predvsem v izobraževanju odraslih. Čeprav verjetno pri navajanju prednosti in slabosti takega načina učiteljevega dela še zdaleč ni zajel vseh, si bralec vseeno lahko ustvari neko splošno sliko o skupinskem poučevanju. Tako poučevanje verjetno ne bi učinkovalo v vseh primerih in ga torej ne bi smeli jemati kot splošno uporabno obliko dela na tem področju. Tudi vsak učitelj ali izobraževalec odraslih verjetno ne bi sprejel takega načina dela. Vsekakor pa gre za obliko, ki bi v izobraževanje odraslih lahko prinesla več prožnosti in udeležencem ponudilo večjo raznolikost v podajanju izobraževalnih vsebin. Ker smo v Sloveniji prav zdaj na stopnji kurikularne prenove, bi mogoče na nekaterih področjih kazalo razmišljati tudi o vpeljevanju skupinskega poučevanja. Tako bi mogoče rešili težave, ki se ob sestavljanju novih kurikulumov velikokrat pojavljajo pri oblikovanju medpredmetnih področij, ognili bi se nezaželenemu podvajanju vsebin ipd. Učitelji sorodnih predmetov (ali področij), ki bi združili svoje znanje, poklicne in osebnostne slove, bi lahko v izobraževalni proces vnesli bolj kakovostne načine poučevanja. Tako bi se poklicno razvijali sami pripomogli k zboljševanju izobrazbenih učinkov in večji raznovrstnosti ponudbe v izobraževanju odraslih.

Tanja Možina, ACS

NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

Continuing education and training : trends, issues, models and standards for the 21st century / 7th Annual IACET Conference, Washington, September 18-21, 1996. Washington : International Association for continuing Education and Training, 1996. 262 str. loč. pag.

McGivney, Veronica: *Staying or leaving the course : non-completion and retention of mature students in further and higher education.* Leicester : The National Institute of Adult Continuing Education (NIACE), 1996. 198 str.

The Danish higher preparatory examination : general rules. Kobenhavn, 1991. 45 str. (General upper secondary education)

The Danish higher preparatory examination : general rules and subject content. Kobenhavn, 1993. 133 str. (General upper secondary education)

Examination regulations: the Danish gymnasium and the Danish higher preparatory examination. Kobenhavn, 1991. 27 str. (General upper secondary education)

Adult education in Israel / eds. Paul Kirmayer, Ido Basuck, Theodor Bar Shalom. Jerusalem : Ministry of Education and Culture, Publication Department, 1994. 172 str.

Aids to independent living : breaking through barriers. Ottawa : Human Resources Development Canada, 1994. 125 str.

The craft of teaching adults / Thelma Barer-Stein, James A. Draper, eds. Malabar : Krieger, 1994. 272 str.

Help yourself! hints from persons with disabilities. Ottawa : Human Resources Development Canada, 1994. 132 str.

In defense of the lifeworld : critical perspectives on adult learning / ed. by Michael R. Welton. Albany : State University of New York Press, 1995. 258 str. (Sunny series, empowerment and school reform)

Reconnecting with your customers : 1995 International Conference on Lifelong Learning Programming, San Antonio, December 7-9, 1995. Manhattan : Learning Resource Network (LERN), 1996. 198 str.

Tips, tools and techniques : home maintenance and hobbycraft : people with disabilities and seniors. Ottawa : Human Resources Development Canada, 1995. 65 str.

Communication and cyberspace : social interaction in an electronic environment / ed. by Lance Strate, Ronald Jacobson, Stephanie B. Gibson. Cresskill : Hampton Press, 1996. 404 str.

Demokratische Bildung : Realität und Anspruch / Hrsg. Kurt Aufderklam ... (et al.). Wien : Promedia, 1996. 191 str. (Schriftenreihe des Verbandes Österreichischer Volkshochschulen ; Band 10).

DePorter, Bobbi; Hernacki, Mike: *Kvantno učenje : osvobodite genija v sebi.* Ljubljana : Glotta Nova, 1996. 346 str.

Deset bogatih let. Velenje : Andragoško društvo Slovenije, podružnica Velenje, Univerza za III. življenjsko obdobje, 1996. 68 str.

Developments in the education of adults in Europe / Peter Jarvis, Franz Pöggeler, eds. Frankfurt am Main (etc.) : P. Lang, 1996. 155 str. (Studies in pedagogy, andragogy and gerontology ; Vol. 21)

Differentiation and the secondary curriculum : debates and dilemmas / ed. by Susan Hart. London ; New York : Routledge, 1996. 225 str.

Dohmen, Gnther: *Lifelong learning : guidelines for a modern education policy.* Bonn : Federal Ministry of education, Science, Research and Technology, 1996. 117 str.

Douglas, Mary: *Thought styles : critical essays on good taste.* London ; Thousand Oaks ; New Delhi : Sage, 1996. 222 str.

Đukić, Sašo: *Borza znanja Novo mesto : poročilo 1996.* Novo mesto : Razvojno izobraževalni center, 1996. 4 str., 18 str. pril.

Perme, Ema: *Borza znanja v Mariboru : letno poročilo 1996.* Maribor : Doba, 1996. 7 str., 58 str. pril.

Poročilo o dejavnosti ljubljanske Borze znanja v letu 1996. Ljubljana : Knjižnica Ottona Župančiča, 1996. 13 str., 50 str. pril.

Education and training : learning and working in a society in flux. Paris : OECD Publications, 1996. 40 str. (OECD documents)

Employment and growth in the knowledge-based economy. Paris : OECD Publications, 1996. 389 str. (OECD documents)

Employment in Europe. Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 1996. 166 str.

Enhancing the role of teachers in a changing world : a report prepared for the Council of Ministers of Education, Canada, for the 45th session of the International Conference on Education, 1996. Toronto : Council of Ministers of Education, 1996. 46, 51 str. Besedilo v angl. in fran.

Entwicklungen und trends in der Beruflichen Erwachsenenbildung /H. Faulstich-Wieland, E. Nuissl, H. Siebert, J. Weinberg (Hrsg.). Frankfurt am Main : Pädagogische Arbeitsstelle des Deutschen Volkshochschul-Verbandes, 1996. 181 str. (Literatur- und Forschungsbericht Weiterbildung : Nr. 38, Dezember 1996)

Erwachsenenbildung in der Aufklärung / Hrsg. Wilhelm Filla, Elke Gruber, Jurij Jug. Wien : Promedia, 1996. 171 str. (VV-Publikationen ; 12)

Europäisches Jahr des lebensbegleitenden Lernens : allgemeine Informationen. Brussel : Europäische Kommission, GD XXII, Allgemeine und berufliche Bildung, Jugend, 1996. 14 str.

European integration and active citizenship : ESREA European seminar, Tallinn, 22-25 August 1996. Tallinn : Association of Estonian Adult Educators "Andras", 1996. Mapa vsebuje: program posveta, seznam udeležencev, sedem referatov in štirinajst povzetkov referatov.

Evaluating and reforming education systems. Paris : OECD Publications, 1996. 83 str.

Everard, Bertie; Morris, Geoffrey: *Uspešno vodenje*. Ljubljana : Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 1996. 310 str.

The future of adult education and lifelong learning in Catalonia. Problems, goals, offerings and policies of the adult education in Europe. Barcelona : Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar Social, 1996. 117 str.

Gelpi, Ettore: *Towards a democratic citizenship : adult education, democracy and development : exploratory workshops and summary of the debates 1994-1995*. Strasbourg : Council for Cultural Co-operation (CDCC), Project "Education for democratic citizenship", 1996. 69 str. (DECS/AE(96)9)

Goleman, Daniel: *Emotional intelligence : why it can matter more than IQ*. London : Bloomsbury, 1996. 352 str.

Graener, Gernot; Lischka, Irene: *Weiterbildung an Hochschulen in Deutschland : Ergebnisse einer Gesamterhebung*. Bielfeld : Hochschule und Weiterbildung, 1996. 105 str. (AUE-Beiträge ; 33)

Hackbarth, Steven: *The educational technology handbook : a comprehensive guide : process and products for learning*. Englewood Cliffs : Educational Technology Publications, 1996. 351 str.

Peter Monetti, ACS

Bralcem Novičk sporočam, da je knjižnica ACS odprta za obiskovalce v sredo in petek dopoldne od 10. do 12. ure ter v ponedeljek in četrtek popoldne od 14. do 16. ure. Vabljeni.

Avtorje prosim, da pošiljajo svoje prispevke za Novičke na računalniški disketi (to bom vrnil), ker nam s tem prihranijo delo s prepisovanjem.

Urednica

ACS
SAEC

svetovanje, raziskovanje, razvoj, informacijsko središče, izobraževanje
consulting, research, development, info-centre, education